

AJANKOHTAISTA IHMISOIKEUKSISTA – IHMISOIKEUSKESKUKSEN KANSAINVÄLINEN KATSAUS 6/2016

Euroopan neuvoston ihmisoikeustuomioistuin (EIT)

Sananvapauden toteutuminen voi edellyttää julkisuutta

Tapauksessa *Magyar Helsinki Bizottság v. Hungary* Unkarin Helsinki-komitea väitti Unkarin rikkoneen sananvapautta koskevaa ihmisoikeussopimuksen 10 artiklaa, koska Komitealle ei oltu annettu sen vaatimia tietoja maan julkisista oikeusavustajista. EIT totesi loukkauksen tapahtuneen ja katsoi, että viranomaistoiminnan julkisuus voi olla edellytys artiklan tarkoittaman sananvapauden käyttämiselle. Vaikka EIT on jo vuonna 2011 todennut julkisuuden voivan olla edellytys artikla 10:n toteutumiselle, se määritteli nyt ensimmäistä kertaa kriteerejä sille, milloin sananvapaus edellyttää julkisuutta. Näitä kriteerejä olivat muun muassa valittajan asema kansalaisjärjestönä, yksityisyydensuoja, tietojen käyttötarkoitus yhteiskunnallisessa keskustelussa sekä se, että tiedot ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä. Ratkaisu sopii hyvin Suomessa tänä vuonna vietettävään julkisuuslainsäädännön 250-vuotisjuhlavuoteen.

[MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG v. HUNGARY](#)

Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutettu

Kansalliset ihmisoikeusrakenteet suojaavat ihmisoikeuksia terrorismin vastaisia toimia suunniteltaessa ja toteutettaessa

EN:n ihmisoikeusvaltuutettu nostaa uusimmassa kommenttikirjoituksessaan esille kansallisten ihmisoikeusrakenteiden roolin terrorismin vastaisten toimien suunnittelun ja toteutuksen valvonnassa. Kansalliset ihmisoikeusinstituutiot ja oikeusasiamiehet eri puolilla Eurooppaa käsittelevät työssään entistä enemmän myös kansalliseen turvallisuuteen liittyviä kysymyksiä. Esimerkiksi Ranskan oikeusasiamies (Le Défenseur des droits) on käsitellyt yli 80 kantelua liittyen marraskuussa 2015 julistettuun kansalliseen hätätilaan.

[Human rights comment](#)

Euroopan unionin tuomioistuin

Tuomioistuin ei tulkinnut syrjintää laajentavasti eikä puuttunut parisuhteiden sääntelyyn

Tapauksessa oli kysymys unionin yhdenvertaisuutta työelämässä koskevan direktiivin (2000/78/EY) soveltamisesta suhteessa jäsenmaiden toimivaltaan jätettyyn parisuhdelainsäädäntöön sekä useamman syrjintäperusteen samanaikaisesta vaikutuksesta. Valittaja ei saanut heteroseksuaalisissa parisuhteissa olleiden kollegojensa työnantajalta samaa etuutta sen vuoksi, että Irlanti ei ollut hyväksynyt rekisteröityä parisuhdetta ennen, kun hän oli liian vanha vaatiakseen etuutta, jolle oli asetettu enimmäisikä. Täten väitetyn syrjinnän aiheutti ikään ja seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvan erilaisen kohtelun yhdistelmä. Ratkaisussaan tuomioistuin totesi, että kumpikaan erottelu ei yksinään ollut syrjintää, kun kysymys oli vanhuuseläkeistä ja direktiiviä ei voida soveltaa parisuhteen määritelmään, eikä kahden itsessään laillisen erilaisen kohtelun yhdistelmä voi muodostua kielletyksi syrjinnäksi, kun tällaisesta syrjinnän luokasta ei ole säädetty.

[Asia C-433/15 – Parris v Trinity College Dublin](#)

Tanskan korkein oikeus ei tuominnut unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti

Tanskan laki mahdollistaa eläkeikäisen työntekijän irtisanomisen ilman irtisanomiskorvausta. Unionin tuomioistuin on keväällä todennut tämän olevan ristiriidassa unionin yhdenvertaisuutta työelämässä koskevassa direktiivissä (2000/78/EY) ilmenevän ikään perustuvan syrjinnän kiellon periaatteen kanssa. Ratkaistessaan irtisanomiskorvausasiaa Tanskan korkeimman oikeuden olisi pitänyt joko tulkita kansallista lakia periaatteen mukaisesti tai jättää laki soveltamatta. Korkein oikeus kuitenkin totesi joulukuun alkupuolella, että lakia ei voi tulkita periaatteen mukaisesti Tanskan oikeusjärjestyksen sallimilla tulkintamenetelmillä, ja että laki Tanskan liittymisestä unioniin ei rajoittanut Tanskan suvereniteettia siten, että eurooppaoikeuden kirjoittamaton periaate voisi syrjäyttää kansallista lakia. Ratkaisu merkitsee mahdollisesti Tanskan

unionioikeudellisten velvollisuuksien rikkomista ja asia tuskin jää tähän.

[Asia C-441/14 – Dansk Industri, Ajos A/S:n puolesta v Karsten Eigil Rasmussenin kuolinpesä Højesterets dom af 06. december 2016 i sag 15/2014](#)

Euroopan unionin perusoikeusvirasto (FRA)

Tutkimus romanien asemasta Euroopassa: huolestuttavia tuloksia syrjinnästä ja oikeuksien toteutumattomuudesta

Perusoikeusviraston tekemän tutkimuksen mukaan neljä viidestä tutkimukseen valittujen maiden romanista elää kotimaansa köyhyysriskirajan alapuolella ja puolet lapsista ei käy koulua. Vaikka 40% tutkimukseen osallistuneesta romaneista koki tullessa syrjityksi viimeisten viiden vuoden aikana, vain murto-osa syrjityistä hyödynsi oikeusturvakeinoja. Tulosten perusteella on selvää, että Euroopan romaneihin kohdistuu erittäin vaikeaa syrjintää ja he eivät pysty hyödyntämään peruspalveluita samassa mitassa kuin valtaväestö. Verrattaessa Perusoikeusviraston aikaisempaan tutkimukseen käy ilmi, että unionin toimielinten asettamat tavoitteet romanien aseman parantamisesta eivät ole toteutuneet.

[Second European Union Minorities and Discrimination Survey Roma – Selected findings](#)

Uusi tutkimus maahanmuuttajiin kohdistuvasta viharikollisuudesta Euroopassa

Turvapaikanhakijoihin ja maahanmuuttajiin kohdistuva väkivalta ja vihapuhe ovat yhä yleisiä ja vakavia ilmiöitä Euroopassa. Erityisen huolestuttavaa on viranomaisten ja poliitikkojen vähäinen reagointi ilmiöön sekä jopa rikoksiin yllyttäminen ja osallistuminen. Turvapaikanhakijoihin kohdistuvaa poliisiväkivaltaa on raportoitu esiintyvän useissa maissa. Viharikoksista suurin osa jää ilmoittamatta viranomaisille, mikä tekee niistä näkymättömiä, ja ilmoitettujenkin tekojen tilastoinnissa on huomattavia puutteita. Kasvavassa määrin rikokset kohdistuvat myös ihmisoikeusaktivisteihin, pakolaismyönteisiksi koettuihin poliitikkoihin ja toimittajiin.

[Key migration issues: one year on from initial reporting](#)

Yhdistyneet kansakunnat (YK)

YK:n vammaiskomitealta yleiskommentti koskien vammaisia naisia ja tyttöjä sekä inklusiivista opetusta

YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan sopimuksen täytäntöönpanoa valvovan komitean yleiskommentissa nro 3 kehoitetaan jäsenvaltioita aktiivisesti edistämään vammaisten naisten oikeuksien toteutumista vammaisyleissopimusta toimeenpantaessa. Yleiskommentissa nro 4 syvennetään puolestaan sopimuksen koulutusta koskevan 24 artiklan tulkintaa. Inklusiivisella opetuksella tarkoitetaan opetuksen järjestämistä siten, että jokainen oppilas saa riittävän ja oikea-aikaisen tuen oppimiselleen ja muulle kasvulleen. Yleiskommentit ovat tärkeitä työkaluja sopimuksen tulkinnessa ja sopimuksen tarkoitusperien edistämisessä.

[CRPD General Comments](#)

YK:n turvallisuusneuvosto viittaa yhä useammin ihmisoikeuksiin

Rauha ja turvallisuus, kehitys ja ihmisoikeudet muodostavat YK:n toiminnan kolme pilaria. YK:n ihmisoikeustyö on kuitenkin ollut vuosikymmenet kahden muun pilarin varjossa: ihmisoikeusneuvostolla ei ole YK:n organisaatioissa pääelimen asemaa ja järjestön kokonaisbudjetista ihmisoikeustyöhön käytetään vain alle 3 %. Turvallisuusneuvoston päätöslauselmat, joissa viitataan ihmisoikeuksiin ovat tästä huolimatta olleet voimakkaassa kasvussa: kymmenessä vuodessa tällaisten päätöslauselmien osuus on kasvanut reilusta 20 %:sta yli 60 %:iin. Ihmisoikeusneuvoston ja yleiskokouksen välinen vuorovaikutus on myös lisääntynyt. YK:n pääsihteerin pyrkimys tuoda ihmisoikeudet vahvemmaksi osaksi kahden muun pilarin puitteissa tehtävää työtä on tärkeä ennen kaikkea siksi, että sen toivotaan ennaltaehkäisevän konfliktien muuttumista hallitsemattomiksi kriiseiksi.

[The human rights council as a subsidiary organ: Evaluating its relationship with the UN General Assembly and UN Security Council. URG Policy paper](#)